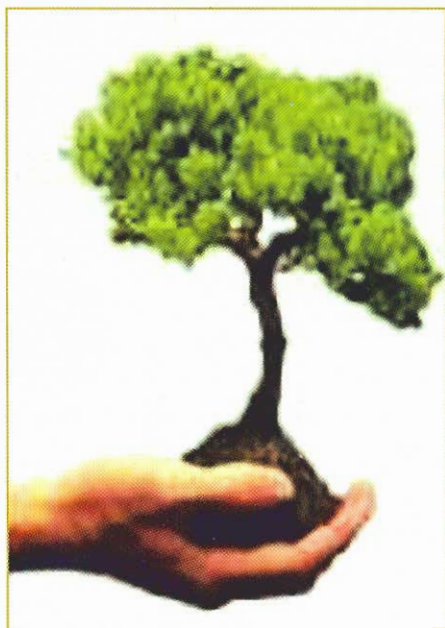

Η Συμβολή του Πολίτη στη Μείωση της Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας

1. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΡΥΠΑΝΣΗ;

Ατμοσφαιρική ρύπανση θεωρείται η παρουσία στην ατμόσφαιρα ανθρωπογενών ή φυσικής προέλευσης ρύπων σε ποσότητα, συγκέντρωση ή διάρκεια, που έχει ως αποτέλεσμα την αλλοίωση της δομής, της σύστασης και των χαρακτηριστικών της ατμόσφαιρας. Αυτές οι αλλαγές μπορούν να προκαλέσουν αρνητικές επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία, στους ζωντανούς οργανισμούς και στα οικοσυστήματα και γενικά να καταστήσουν το περιβάλλον ακατάλληλο για τις επιθυμητές χρήσεις του.

2. ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΟΙ ΡΥΠΟΙ, ΠΟΙΕΣ ΟΙ ΠΗΓΕΣ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΠΟΙΕΣ ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟ ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

A. ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΟΙ ΡΥΠΟΙ:

- α) Διοξείδιο του θείου (SO_2)
- β) Μονοξείδιο του Άνθρακα (CO)
- γ) Διοξείδιο του Αζώτου (NO_2)
- δ) Όζον (O_3)
- ε) Αιωρούμενα Σωματίδια (PM_{10} , $PM_{2,5}$)
- στ) Πτητικές Οργανικές Ενώσεις ($VOCs$)
- ζ) Μόλυβδος (Pb)

B. ΠΗΓΕΣ:

- α) Διοξείδιο του θείου (SO_2)

Κυριότερες πηγές προέλευσης του διοξειδίου του θείου είναι οι ηλεκτροπαραγωγοί σταθμοί, οι χημικές βιομηχανίες, τα διυλιστήρια πετρελαίου, οι οικιακοί και βιομηχανικοί καυστήρες και τα πετρελαιοκίνητα οχήματα.

- β) Μονοξείδιο του Άνθρακα (CO)

Το μονοξείδιο του άνθρακα είναι προϊόν ατελούς καύσης. Κυριότερη πηγή προέλευσης του μονοξειδίου του άνθρακα είναι τα οχήματα, οι εγκαταστάσεις παραγωγής μετάλλων, οι οικιακοί και βιομηχανικοί καυστήρες και η καύση φυτικής ύλης, ελαστικών και άλλων υλικών στο ύπαιθρο.

γ) Διοξείδιο του Αζώτου (NO₂)

Η καύση ορυκτών καυσίμων κυρίως σε οχήματα, ηλεκτροπαραγωγούς σταθμούς και κεντρικές θερμάνσεις δημιουργεί, μεταξύ άλλων, μονοξείδιο του αζώτου (NO) ως αποτέλεσμα της οξειδωσης του αζώτου του ατμοσφαιρικού αέρα. Αυτό, με διάφορες χημικές αντιδράσεις, που ενισχύονται με την παρουσία της ηλιακής ακτινοβολίας και του όζοντος, μετατρέπεται γρήγορα στην ατμόσφαιρα σε διοξείδιο του αζώτου (NO₂).

δ) Όζον (O₃)

Το όζον είναι δευτερογενής ρύπος. Δεν εκπέμπεται απευθείας από βιομηχανίες ή άλλες εγκαταστάσεις, αλλά σχηματίζεται στην κατώτερη ατμόσφαιρα (τροπόσφαιρα) ως αποτέλεσμα χημικών αντιδράσεων μεταξύ του οξυγόνου, των πτητικών οργανικών ενώσεων (VOCs) και των οξειδίων του αζώτου (NO_x), με τη βοήθεια της ηλιακής ακτινοβολίας. Πηγές εκπομπής πρόδρομων ουσιών του όζοντος (VOCs, NO_x) είναι τα οχήματα, τα χημικά εργοστάσια, οι εγκαταστάσεις αποθήκευσης πετρελαιοειδών και τα πρατήρια βενζίνης.

ε) Αιωρούμενα Σωματίδια (PM₁₀, PM_{2,5})

Οι κυριότερες πηγές εκπομπής αιωρούμενων σωματιδίων με αεροδυναμική διάμετρο μικρότερη από 10 μm (μικρόμετρα) και 2,5 μm είναι οι διάφορες βιομηχανικές δραστηριότητες, τα οχήματα, οι πυρκαγιές, η καύση υλικών στο ύπαιθρο, οι γεωργικές δραστηριότητες και η επαναίωση σκόνης λόγω ισχυρών ανέμων.

στ) Πτητικές Οργανικές Ενώσεις (VOCs)

Οι κυριότερες πηγές εκπομπής Πτητικών Οργανικών Ενώσεων (VOCs) είναι τα οχήματα, οι εγκαταστάσεις παραγωγής, διανομής και αποθήκευσης πετρελαιοειδών, παραγωγής και χρήσης βαφών και οργανικών διαλυτών, και οι ηλεκτροπαραγωγοί σταθμοί.

ζ) Μόλυβδος (Pb)

Πηγές εκπομπής μολύβδου είναι τα οχήματα που χρησιμοποιούν μολυβδόχα βενζίνη, τα εργοστάσια που χρησιμοποιούν μόλυβδο ή ουσίες που περιέχουν μόλυβδο, τα εργοστάσια ανάκτησης του μολύβδου από χρησιμοποιημένες μπαταρίες και οι χώροι καύσης απορριμμάτων.

Γ. ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ:

Ρύπος	Επιδράσεις στην υγεία όταν οι ρύποι βρίσκονται σε ψηλές συγκεντρώσεις στην ατμόσφαιρα
<ul style="list-style-type: none">• Διοξείδιο του Αζώτου• Διοξείδιο του θείου	Τα αέρια αυτά ερεθίζουν τους πνεύμονες προκαλώντας επιπτώσεις στο αναπνευστικό σύστημα.
<ul style="list-style-type: none">• Όζον	Καταστρέφει τους ιστούς στο λαιμό και στους πνεύμονες και ερεθίζει τα μάτια.
<ul style="list-style-type: none">• Σωματίδια	Τα λεπτόκοκκα σωματίδια μεταφέρονται στους πνεύμονες, όπου είναι δυνατόν να προκαλέσουν φλεγμονή και επιδείνωση των ασθενειών των πνευμόνων και της καρδιάς.
<ul style="list-style-type: none">• Μονοξείδιο του Άνθρακα	Εμποδίζει τη φυσιολογική μεταφορά του οξυγόνου από το αίμα. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε σημαντική μείωση του οξυγόνου που μεταφέρεται στην καρδιά και να προκαλέσει ασφυξία.
<ul style="list-style-type: none">• Μόλυβδος	Σωματίδια που περιέχουν μόλυβδο, μπορούν να απορροφηθούν μέσω των πνευμόνων στο αίμα και να επηρεάσουν το νευρικό σύστημα και την ικανότητα του σώματος να παράγει αίμα.
<ul style="list-style-type: none">• Πτηνικές Οργανικές Ενώσεις	Μερικές από αυτές, όπως το βενζόλιο, είναι τοξικές, ενώ άλλες, όπως το βενζοπυρένιο, μπορεί να προκαλέσουν αλλοιώσεις των κυττάρων.

3. ΚΑΘΑΡΟΣ ΑΕΡΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Ο καθαρός ατμοσφαιρικός αέρας συνδέεται άμεσα με την ποιότητα ζωής των Ευρωπαίων πολιτών. Πρόσφατες έρευνες που έχουν διεξαχθεί στα πλαίσια του Προγράμματος "Καθαρός Αέρας για την Ευρώπη", με πρωτοβουλία της Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και σε συνεργασία με την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, έχουν καταδείξει με τεκμηριωμένο τρόπο τις βλαπτικές επιπτώσεις των ατμοσφαιρικών ρύπων στην ανθρώπινη υγεία και στο περιβάλλον. Η ανθρώπινη υγεία απειλείται σοβαρά, κυρίως από την έκθεση στο όζον και τα μικροσωματίδια που προκαλούν πολλούς πρόωρους θανάτους και μειώνουν τον προσδόκιμο χρόνο ζωής των Ευρωπαίων κατά πέντε έως έξι μήνες. Ταυτόχρονα, οι ατμοσφαιρικοί ρύποι προκαλούν δυσμενείς επιπτώσεις στα ευαίσθητα οικοσυστήματα (ποταμούς, λίμνες, δάση, βλάστηση, γεωργικές καλλιέργειες).

Το έκτο Πρόγραμμα Δράσης για το περιβάλλον, με τίτλο «Περιβάλλον 2010: Το μέλλον μας, η επιλογή μας», που θέσπισε το 2002 η Ε.Ε., θέτει ως ένα από τους κύριους στόχους του τη βελτίωση των επιπέδων ποιότητας του αέρα, ώστε να μην προκαλούνται βλαπτικές επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία και στο περιβάλλον.

Σύμφωνα με το Πρόγραμμα αυτό τα επόμενα 10 χρόνια ιδιαίτερη σημασία θα πρέπει να δοθεί στην εφαρμογή της νομοθεσίας για τον έλεγχο των εκπομπών από τα οχήματα και τις σταθερές πηγές ρύπανσης, ώστε να εξασφαλιστεί η επίτευξη των καθορισμένων ποιοτικών προτύπων του ατμοσφαιρικού αέρα.

Στην Κύπρο, η πολιτική για την προστασία της ατμόσφαιρας υλοποιείται μέσω της εφαρμογής της νομοθεσίας για τον έλεγχο της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και της παρακολούθησης της ποιότητας του αέρα, καθώς και με κίνητρα για επενδύσεις στην πρόληψη της ρύπανσης και στην τεχνολογία ελέγχου της.

Η πιο πάνω νομοθεσία είναι πλήρως εναρμονισμένη με την αντίστοιχη ευρωπαϊκή και προνοεί την εγκαθίδρυση ενός ολοκληρωμένου συστήματος πρόληψης και ελέγχου της ρύπανσης που συμπεριλαμβάνει την αδειοδότηση των βιομηχανικών εγκαταστάσεων, τη συστηματική παρακολούθηση της λειτουργίας τους, με επί τόπου επιθεωρήσεις, καθώς και τη συνεχή παρακολούθηση και εκτίμηση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα. Την ευθύνη για εφαρμογή της νομοθεσίας έχει το Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

4. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΣΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ

Η ευρωπαϊκή εμπειρία έχει δείξει ότι τα θέματα της προστασίας του περιβάλλοντος αποτελούν πεδίο συνυπευθυνότητας, συλλογικής προσπάθειας αλλά και κοινής δράσης των Κυβερνητικών Υπηρεσιών, των Βιομηχανιών και των Πολιτών. Οποσδήποτε, τον κυριότερο ρόλο στην αποτελεσματική προστασία του περιβάλλοντος και ειδικότερα στον έλεγχο της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, διαδραματίζουν οι φορείς που διαμορφώνουν την περιβαλλοντική πολιτική και εφαρμόζουν την περιβαλλοντική νομοθεσία. Σημαντικός, όμως, παραμένει και ο ρόλος των απλών πολιτών, οι οποίοι με τα καταναλωτικά πρότυπα που αναπτύσσουν και με την ενεργό συμμετοχή και παρέμβαση τους προς τα κέντρα λήψης αποφάσεων μπορούν να συμβάλουν αποφασιστικά στη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης.

A. Μεταφορές

1. Πριν χρησιμοποιήσετε το αυτοκίνητό σας, ρωτήστε τον εαυτό σας εάν:

- χρειάζεται να κάνετε αυτό το ταξίδι
- μπορείτε να περπατήσετε ή να χρησιμοποιήσετε ποδήλατο για να πάτε στον προορισμό σας
- μπορείτε να χρησιμοποιήσετε λεωφορείο
- μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το ίδιο αυτοκίνητο με κάποιο φίλο ή συνάδελφο.

2. Στην περίπτωση που αποφασίσετε να οδηγήσετε, οδηγήστε με τρόπο φιλικό προς το περιβάλλον. Εξοικονομήστε καύσιμο ώστε η μηχανή του αυτοκινήτου σας να ρυπαίνεται λιγότερο.
 - οδηγείτε με σταθερή ταχύτητα και αποφεύγετε αχρείαστες αυξομειώσεις ταχύτητας
 - μην μαρσάρετε τη μηχανή του οχήματος σας χωρίς λόγο
 - συντηρείτε συστηματικά τη μηχανή του αυτοκινήτου σας και βεβαιωθείτε ότι ο καταλύτης λειτουργεί κανονικά
 - μην μεταφέρετε επιπρόσθετο βάρος στο αυτοκίνητο σας εάν δεν είναι ανάγκη
 - φροντίστε ώστε τα ελαστικά του αυτοκινήτου σας να έχουν τη σωστή πίεση
 - σβήστε τη μηχανή του αυτοκινήτου σας όταν χρειάζεται να κάνετε στάση.
3. Στην περίπτωση που αποφασίσετε να αγοράσετε νέο αυτοκίνητο, προτιμήστε αυτοκίνητο με χαμηλές εκπομπές αερίων ρύπων και μικρή κατανάλωση καυσίμου.

B. Στο σπίτι ή στο χώρο εργασίας

Η μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης είναι εφικτή και μέσα από το σπίτι.

1. Χρησιμοποιείτε μπογιάδες / βερνίκια / συντηρητικά ξύλου που έχουν ως βάση το νερό ή περιέχουν οργανικό διαλύτη σε χαμηλή συγκέντρωση.
2. Κλείνετε ερμητικά οποιαδήποτε δοχεία περιέχουν χημικές ουσίες που χρησιμοποιούνται για καθαρισμό. Οι ουσίες αυτές δυνατό να περιέχουν πτητικές οργανικές ενώσεις που διαχέονται εύκολα στην ατμόσφαιρα.
3. Αποφεύγετε την καύση σκυβάλων, ειδικότερα όταν αυτά περιέχουν πλαστικές ουσίες, ελαστικά, καλώδια και ξύλα εμποτισμένα με χημικές ουσίες.
4. Αποφεύγετε το κάψιμο νεκρών ζώων.
5. Αναπτύξτε σωστά καταναλωτικά πρότυπα. Δείξτε προτίμηση σε "πράσινα" προϊόντα. Μειώστε την υπερκατανάλωση και αυξήστε, κατά το δυνατόν, τη διάρκεια ζωής των βιομηχανικών προϊόντων. Συμμετέχετε ενεργά στα προγράμματα ανακύκλωσης.
6. Εξοικονομήστε ενέργεια:

Για σκοπούς παραγωγής ενέργειας, οι ηλεκτροπαραγωγοί σταθμοί καίνε καύσιμο που είναι κυρίως το μαζούτ. Κατά τη διάρκεια της καύσης αυτής δημιουργούνται και εκπέμπονται στην ατμόσφαιρα διάφοροι αέριοι ρύποι όπως το διοξείδιο του θείου, τα οξείδια του азώτου και η σκόνη (αιθάλη, τέφρα). Επίσης, εκπέμπεται διοξείδιο του άνθρακα, το οποίο παρόλο που δεν θεωρείται ατμοσφαιρικός ρύπος, με την παρουσία του στην ατμόσφαιρα συμβάλλει στη δημιουργία του φαινομένου του θερμοκηπίου και στην υπερθέρμανση του πλανήτη μας.

Για το λόγο αυτό, η εξοικονόμηση ηλεκτρικής ενέργειας από τον κάθε πολίτη είναι σημαντική, αφού οδηγεί στη μείωση του καυσίμου που καίγεται στους ατμολέβητες των ηλεκτροπαραγωγών σταθμών και ως εκ τούτου στη μείωση των αερίων ρύπων που εκπέμπονται στην ατμόσφαιρα.

Απλοί Τρόποι Εξοικονόμησης Ενέργειας

- (α) Μην ανοίγετε το ψυγείο χωρίς λόγο. Όταν το ανοίξετε, πάρτε γρήγορα αυτό που θέλετε και κλείστε το.
- (β) Ρυθμίστε ανάλογα το κλιματιστικό σας. Η ιδανική θερμοκρασία για το καλοκαίρι είναι 26 °C. Προτιμάτε την ένδειξη Auto.
- (γ) Διατηρείτε κλειστούς τους χώρους στους οποίους λειτουργούν κλιματιστικά (κλείστε παράθυρα και πόρτες).
- (δ) Καθαρίζετε και συντηρείτε συχνά τις συσκευές κλιματισμού.
- (ε) Γεμίστε καλά τον κάδο του πλυντηρίου σας. Σε περίπτωση που έχετε λίγα ρούχα, χρησιμοποιείτε το οικονομικό πρόγραμμα.
- (στ) Σβήνετε τα φώτα όταν βγαίνετε από το δωμάτιο ή όταν κανείς δεν το χρησιμοποιεί. Σβήνετε τα εξωτερικά φώτα, όταν δεν χρειάζονται.
- (ζ) Αντικαταστήστε τις κοινές λάμπες με λαμπτήρες φθορισμού.
- (η) Κάνετε συχνά συντήρηση της κεντρικής θέρμανσης.
- (θ) Θερμομονώστε το σπίτι σας. Εάν το σπίτι σας δεν έχει καλή θερμομόνωση, τότε θα καταναλώνετε πολύ περισσότερη ενέργεια για τη θέρμανση ή ψύξη του.
- (ι) Προτιμήστε ηλεκτρικές οικιακές συσκευές με χαμηλή ενεργειακή κατανάλωση (ενεργειακά προϊόντα).

Γ. Ενημέρωση και Ενεργός Συμμετοχή στη Λήψη Αποφάσεων

- Παρακολουθείτε τα ημερήσια δελτία ποιότητας ατμοσφαιρικού αέρα στην Κύπρο μέσω της ιστοσελίδας του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας, στη διεύθυνση www.mlsi.gov.cy/dli.
- Συμμετέχετε ενεργά στη διαμόρφωση πολιτικής για την προώθηση καλύτερων μέσων μαζικής μεταφοράς και τη δημιουργία ποδηλατοδρόμων.
- Υποβάλετε σχόλια / απόψεις στο Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας αναφορικά με τη λειτουργία βιομηχανικών μονάδων. Για το σκοπό αυτό, οι γνωστοποιήσεις λήψης των αιτήσεων βιομηχανικών μονάδων για εξασφάλιση Άδειας Εκπομπής Αερίων Αποβλήτων, με βάση τον περί Ελέγχου της Ρύπανσης της Ατμόσφαιρας Νόμο (Ν.187(Ι)/2002), δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας.

Καθαρός αέρας σημαίνει καλύτερη ποιότητα ζωής

Ο απλός πολίτης μπορεί να συμβάλει αποφασιστικά στη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης

Συμβάλλοντας στη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, προστατεύετε την υγεία σας και την υγεία των παιδιών σας

Η μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης είναι εφικτή και μέσα από το σπίτι

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον έλεγχο της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, μπορείτε να απευθύνεστε στα Κεντρικά Γραφεία του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας, στα τηλ. 22405631, 22405632, 22405633, 22405634, 22405635 ή στα Επαρχιακά Γραφεία Επιθεώρησης Εργασίας σε όλες τις πόλεις.

Λευκωσία: 22879191 Λεμεσός: 25804430

Λάρνακα: 24305128 Πάφος: 26822715

Γ.Τ.Π. 249/2005—3.000

Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Εκτύπωση: Κώνος Λτδ